

HLA SATEL

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉ
ČÁSTI
PRAHA 15

ČÍSLO
2021
ROČNÍK 27
NEPRODEJNÉ

6

WWW.PRAHA15.CZ

**INFORMACE
ZE ZASTUPITELSTVA
MČ PRAHA 15
STR. 5**

ROZDÁVAJÍ RADOST A SMÍCH TAM, KDE SE JICH NEDOSTÁVÁ

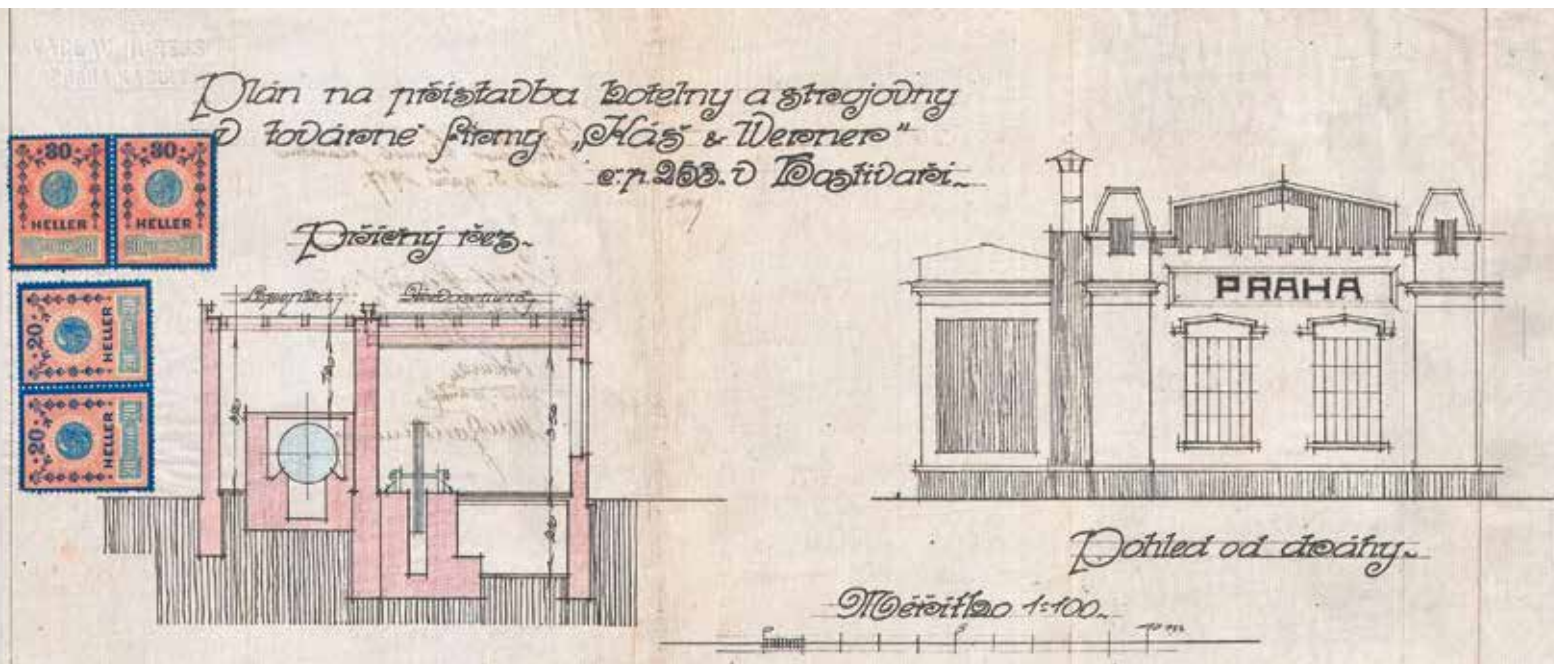
Zdravotní klauni pozitivně působí na psychickou pohodu nemocných dětí, osamocených seniorů, ale i zdravotnického personálu. Tato dobročinná organizace slaví 20 let své existence a my vám ji přiblížíme prostřednictvím rozhovoru s ředitelkou Kateřinou Slámovou Kubešovou.

DISTANČNÍ VÝUKA V ZUŠ HOSTIVAŘ JE MIMOŘÁDNÁ

Vyzpovídali jsme ředitele ZUŠ Hostivař Bc. Jiřího Stárka. Základní umělecké školy to v této době vůbec nemají lehké. Jak se v této době smyslně věnovat hře na hudební nástroj, zpívat ve sboru nebo se připravovat na taneční představení? To vše se dozvíte v našem rozhovoru.

Architektura v Hostivaři

Autorem hostivařské továrny Káš a Werner byl karlínský stavitel Václav Hořejš

Díl 6. Káš a Werner – Továrna úzkokolejných drah

V našem architektonickém putování po továrnách v průmyslové oblasti Hostivaře se zastavíme u jednoho z prvních podniků, který vyrostl při Dráze císaře Františka Josefa – Továrně pro výrobu úzkokolejných drah.

Firma byla založena 1. ledna 1911 Metodějem Kášem a Františkem Wernerem. Káš zprvu se strojírenským oborem neměl velké zkušenosti, působil jako účetní. Narodil se roku 1870 v Praze, v roce 1907 už jako zkušený obchodník spoluzakládal železářský závod Bratři Kášové (spolu se sourozencem Vladimírem). List Venkov o něm v souvislosti se vznikem firmy Káš a Werner vzletně napsal: „Pan Káš je znám jako solidní a prozíravý obchodník, opírající se o dlouholeté zkušenosti v různých továrnách doma i v cizině, a poněvadž vyhledal si za společníka na slovo vzatého odborníka, bude závod nový jistě prosperovat a s nejpřednějšími firmami v tomto oboru soutěžit.“ (29. 12. 1910) Oním zmíněným společníkem byl pozdější starosta štěrboholského Sokola a předně známý továrník ze štěrboholských strojíren založených roku 1906 František J. Werner.

Svůj k svému

Káš se zkušenosti rozhodl zúročit nejprve zřízením prodejny a malé výroby úzkokolejných drah. Toto dnešnímu čtenáři možná nepříliš průhledné označení skrývá především menší pracovní dopravní prostředky pohybující se na speciálních, snadno přemístitelných kolejkách. Tedy menší lokomotivy a k nim překlápěcí, pevné, plošinové nebo patrové vozíky určené na převoz jakéhokoliv sortimentu, nejčastěji hlíny, písku, kamene, cihel, dřeva, ale též třeba zemědělských produktů. „Puzen jsa citem

podnikavosti a nevšední přičinlivosti přikročuje k ustavení druhé společenské firmy,“ psalo o něm České slovo na sklonku roku 1910 a zdůraznilo jeho vlastenecké heslo. „Pan Káš jest znám jako neohrožený průkopník a hlasatel hesla ‚Svůj k svému‘ všude a při každé příležitosti.“ Během krátké doby se závod začal natolik rozvíjet, že byl již v květnu 1911 zastoupen na prestižní hospodářské výstavě v Praze na Výstavišti a hned druhým rokem dokončil základní stavbu továrny v Hostivaři v sousedství železniční dráhy. Káš se svým společníkem Wernerem v létě roku 1913 vytvořili společnost s ručením omezeným, zprvu pojmenovanou „Továrna úzkokolejných drah Káš a Werner, spol. s r. o.“, sídlo měli v Půtově ulici, později na Václavském náměstí v paláci Hvězda. Werner ovšem z firmy vystoupil již roku 1914 a nadále se věnoval svému podniku ve Štěrboholech, ačkoliv jeho jméno (v oboru velmi znělé) už si zavedená značka v názvu ponechala. 1. ledna 1921 se stala společnost akciovou a po krátkou dobu představovala nejvýznamnější český podnik v tomto oboru.

Stavitelem hostivařské továrny (dokončena na podzim 1912) a prvních přístaveb mezi lety 1912–1917 byl Václav Hořejš z Karlína. Na dalších přístavbách jídelny a bytu portýra se podílel stavitel Ing. Jan Matoušek z Prahy II. a následně stavitelé Rudolf Sandholz a Václav Dvořák ze Strašnic. V roce 1922 rozšířili tovární halu o montovnu, truhlárnu, kovárnou a strojovnu. Na stavbu Káš přizval stavební inženýry Bohumíra Hollmanna a Bedřicha Babušku.

Inženýři sobě

Na průmysl pražského kraje se v roce 1925 zaměřil 60. jubilejní sjezd československých inženýrů

Metoděj Káš razil heslo „Svůj k svému“, jímž vybízel české firmy ke vzájemné spolupráci

KÁŠ a WERNER
vznik na počátku 20. století
v ulici II.
Půtova ul. 3.

Káš-Werner

Firma nabízela své výrobky vkusnou reklamou v mnoha dobových tiskovinách (zde věstník Zprávy veřejné služby technické, 1925)

v Praze, který ve své brožůře věnoval kapitulu i továrně Káš a Werner. Firma zaznamenala velký rozmach a oblibu u odběratelů, a protože se obchod rozrůstal, zřídili zastoupení na Moravě v Brně (sklady si drželi v Židenicích), přičemž brněnské Lidové noviny na to konto firmu „co nejvíceji doporučovaly“. Filiálku podnikatelé otevřeli také v Bratislavě. Zásadou firmy bylo „vyráběti solidně a levně při dobré jakosti zboží a co možná nejrychleji“. Tím si získala přízeň a zájem zákazníků, ke kterým patřila ministerstva národní obrany a veřejných prací, ředitelství státních lesů, přední podnikatelé staveb vodních a drah, stavitelé, architekti, stavební inženýři, majitelé keramických závodů, hospodářské i lesní správy, majitelé velkostatků, doly, lomy, vápenice a nejrůznější průmyslové podniky i obecní správa. Firma dodávala své výrobky rovněž za hranice republiky například pro bulharské carské ministerstvo přístavů a drah v Sofii.

Reklama v předvečer otevření v agrárním listu Venkov z 25. prosince 1910

Rozkvět a krach firmy

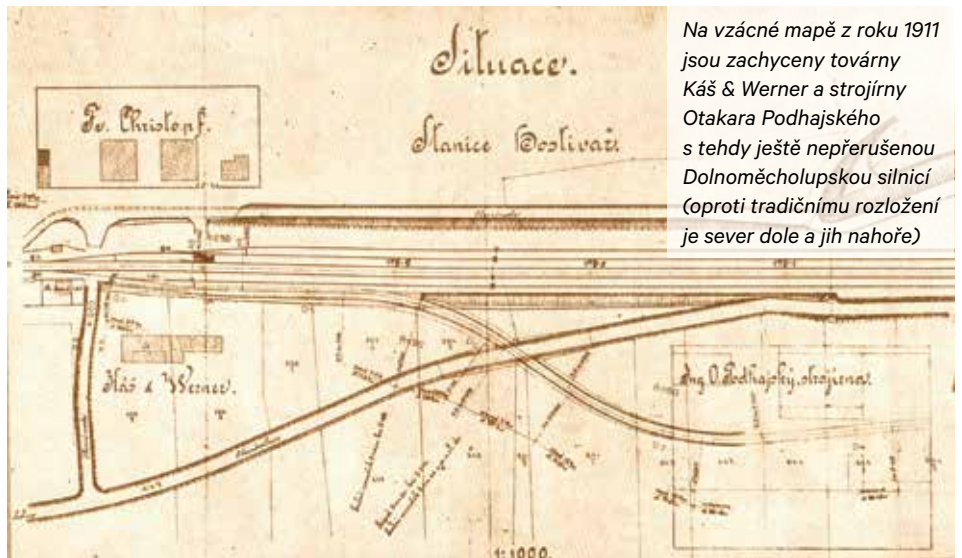
V roce 1924 bylo zřízeno nové oddělení pro výrobu stavebních strojů, kde pracovali osvědčení odborníci s nejmodernějším vybavením. Zabývalo se výrobou míchacích strojů na beton a maltu, výrobou všech druhů výtahů „frikčních i ozubených“, páternosterů, visutých lešení a železných konstrukcí. Hlavní výrobní náplní ovšem byly pevné i přenosné úzkokolejní dráhy

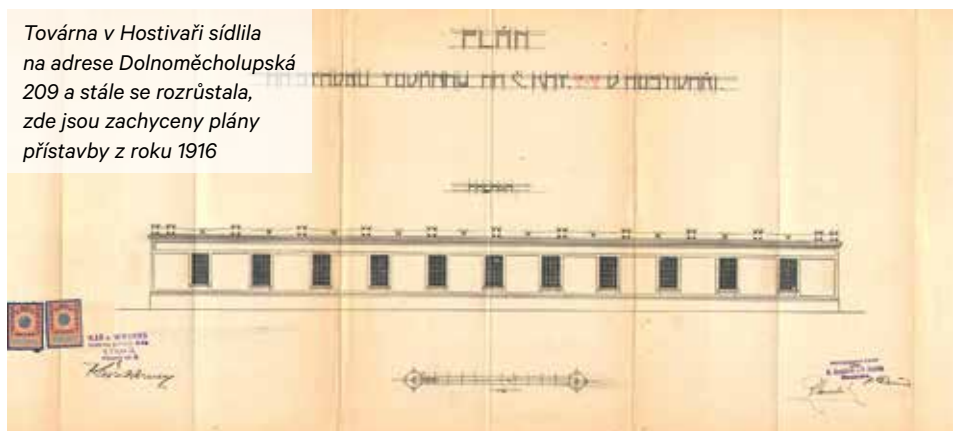
I takové krásné lokomotivy nabízela ve 20. letech společnost Káš a Werner

Firma si nenechala ujít žádnou příležitost, jak představit své výrobky potencionálním zákazníkům

Na vzácné mapě z roku 1911 jsou zachyceny továrny Káš & Werner a strojírny Otakara Podhajského s tehdy ještě nepřerušenu Dolnoměcholupskou silnicí (oproti tradičnímu rozložení je sever dole a jih nahoře)

Továrna v Hostivaři sídlila na adrese Dolnoměcholupská 209 a stále se rozrůstala, zde jsou zachyceny plány přístavby z roku 1916

polní, lesní, důlní, železné překlápěcí vozy, pro stavby silniční, cihelny, lomy, cukrovary a veškeré průmyslové podniky, speciální skříňové vozy i parní lokomotivy. Sortiment byl víc než široký. Přesto si sebevědomá firma ukousla větší krajíc, než nakonec zvládla.

V druhé polovině 20. let se firmě přestalo dařit a koncem roku 1926 vykazovala ztrátu necelé čtyři miliony korun. Správní rada propad vysvětlovala „nedostatkem investiční činnosti průmyslu i značně nízkými cenami, které se vytvořily na tomto trhu v důsledku konkurenčního boje továren polních drah“. Do firmy vstoupily společnosti Ornstein & Koppel a potom Ferrovía, Ressemann a Kühnemann. Převzaly její zakázky i zákazníky, propustili dělníky i úřednictvo a výroba v hostivařské továrně byla koncem roku 1926 zcela zastavena. Část strojů odkoupila další konkurenční firma Neptun z Komárova u Hořovic, jež rovněž nabídla zaměstnání i mnoha propuštěným dělníkům. Počátkem roku 1927 potom zavřenou továrnu zakoupila vinohradská strojírenská firma Kameníček a spol., která se do Hostivaře rozhodla přenést celou svou výrobu a brzy se stala jedním ze základních kamenů místního průmyslu. Akciová společnost Káš a Werner prodejem strojů i továrny vyrovnala své dluhy a formálně existovala do jara roku 1932, kdy bylo akcionáři na dubnové valné hromadě rozhodnuto o její likvidaci. Vzhledem k tomu, že Metoděj Káš vedl firmu do 13. května 1926

a František Werner z ní vystoupil již roku 1914, ani jeden ze zakladatelů u likvidace nebyl.

Ve službách veřejných

Metoděj Káš byl vskutku renesanční člověk. Nejen, že dokázal rozjet výrobu ve velkém, ale nezůstal lhostejný ani k veřejnému životu. Svě pokrokové národohospodářské a vlastenecké ideje prosazoval například prostřednictvím Hospodářského klubu pro města pražská a předměstí (právě zde razil heslo „Svůj k svému“, kterým mířil na spolupráci ryze českých firem), jehož byl od roku 1915 předsedou. Byl členem Měšťanské besedy, jednatelem Svazu železníků pro království České, redigoval hospodářský časopis Český export a v posledních letech svého života byl také úřadujícím předsedou ochranného sdružení malého a středního průmyslu při Ústředním svazu čsl. průmyslníků.

Angažoval se také v politice, roku 1919 se dokonce stal aktérem malé aféry, kdy o ministru národní obrany Václavu Klobáčkovi řekl, že se politik na jedné společenské akci „slil tak, až ho musili naložit do auta“. Jeho slova však byla zaznamenána a zveřejněna, proto Klobáč továrníka žaloval z urážky na cti, ač později nabídl smír. Roztržka tak krátce bavila čtenáře některých ctěných listů. Metoděj Káš zesnul po delší nemoci 3. ledna roku 1934.

● Lukáš Berný, Marie Zdeňková